

PRAKTIKAKOGEMUSE ANALÜÜSIMISE MEETODID

Praktikategevuste järel mõtestavad õpilased ühiskonnaõpetuse tundides kogukonnapraktikal kuuldut-nähtut, praktikaülesannete täitmisega vabaühenduse ja kogukonna heaks antud panust, arutlevad vabakonna ja vabatahtliku tegevuse üle ning analüüsivad oma kodanikuhariduslikke pädevusi.

Õpetaja roll praktika järelanalüüsil on väga oluline:

- juhib analüüsi algusest lõpuni, jälgides selle terviklikkust ja sobivust igale õpilasele;
- suunab ja toetab nii, et analüüsi eesmärkideni jõuab iga praktikal käinud õpilane;
- vajadusel leiab õpilasega nõu pidades õpilasele sobivama viisi oma kogukonnapraktika kogemust analüüsida;
- annab õpilasele kogukonnapraktika sooritamise kohta sõnalist tagasisidet (nn. [kujundav hindamine](#) või [õppimist toetav hindamine](#)) ja paneb koondhinde/arvestuse.

Analüüsimetodeid valides ja kasutades pea silmas ka oodatud õpitulemusi ja õpilaste isiklike eesmärke ning jälgi, et õpilane saaks vähemalt põgusalt analüüsida ka nende saavutamist.

Et õpilased kogukonnapraktikal kogetule terase pilguga tagasi vaataksid ning oma kogemuse üle huviga arutaksid, on vaja leida õpilastele pingutust nõudvad, kuid meeltemööda meetodid. Selleks tasub õpilastega nõu pidada ja lasta neil välja pakkuda (nt ajurünnakul), mismoodi oma praktika kokku võtta ja kogetust enda jaoks olulised järeldused ja uued teadmised välja tuua. Õpilaste ja õpetaja väljapakutud tegevuste seast valige koos välja vähemalt kaks analüüsi eesmärkide täitmist võimaldavat meetodite komplekt, millest iga õpilane valib välja talle sobivama.

Leppige noortega kokku analüüsimetodites juba praktikaperioodi alguses, kuna osa meetodeid vajavad tegemist juba praktika ajal (video või blogireportaaž). Pealegi, see võimaldab parema kaasatuse tegevustesse praktika ajal.

NÄITEID ANALÜÜSIMEETODITEST

1. **Intervjuu juhendajaga** (kodutöö) – õpilane intervjuuerib oma kogukonnapraktika juhendajat e-kirja teel või silmast silma kohtudes ning esitab intervjuu õpetajale kirjalikult paberil, blogis, veebilehel, avaldatud ajaleheartiklina vms.
2. **Grupiarutelu** (klassis) – praktikakogemuste teemal arutelu väikestes gruppides (à 3-4 õpilast). Õpilased annavad üksteisele praktikakogemuse kohta tagasisidet ja analüüsivad vabaühenduste tööd. Õpetaja suunab arutelu küsimustega.
3. **Essee** (kodutöö või klassis) – õpilane analüüsib vabas vormis oma praktikakogemust ja toob välja olulisemad õppimiskohad, uued teadmised ning vabaühendusele antud soovitused. Õpetaja suunab pealkirjaga.
4. **Grupiarutelu** (klassis) – eseede arutelu väikestes gruppides (à 3-4 õpilast). Õpilased hindavad üksteise praktikakogemust (töö/pingutus praktikal + analüüs). Õpetaja suunab arutelu küsimustega.
5. **Artikkel või intervjuu koolilehte / muusse väljaandesse / muule kanalile või blogisissekanne** (kodutöö) – õpilane otsib võimaluse rääkida oma kogemusest: annab intervjuu või kirjutab artikli kooli, kohaliku vm tasandi ajalehte/ajakirja või analüüsib praktikakogemust oma blogis. Oma kirjutise või intervjuu esitab õpilane ka õpetajale. Vajadusel aitab õpetaja leida artikliks sobiva teema ja võimalusel aitab kontakte luua. Tihti meeldib noortele sel juhul teha reportaaži – seda on alati huvitav lugeda ka teistel ning järgmisel aastal aitab see õpetajal järgmistele klassidele praktikast ettekujutuse anda.
6. **Rollimäng** (klassis) – õpilased loevad üksteise kirjutisi ja koos tuuakse välja teemad või situatsioonid, mida käsitleda lühikestes rollimängustseenides (nt kuidas seletada teistele noortele vabatahtliku tegevuse kasulikkust; kuidas anda vabaühendusele tema tegevuse kohta konstruktiivset tagasisidet; stseen ühe või teise vabaühenduse argielust) jms.
7. **Lühivormis praktikatutvustused klassile** (kodus ette valmistada + klassis esitada) – iga õpilane tutvustab oma praktikat kogu klassile 1–2 minuti jooksul. Ta toob välja, millises vabaühenduses käis; millised olid tema praktikaülesanded; millised kolm soovituset ta vabaühendusele andis; mis on kolm olulisemat asja, mida õppis. Iga õpilane esitab ühele tutvustajale tema praktikakogemuse kohta ühe küsimuse. Õpetaja jälgib, et kõik aktiivselt osaleks. Soovitame vältida pikki ja detailseid esitlusi (nt lubades kasutada ainult kolme slaidi), toetades pigem klassis elavat arutelu (enne ettevalmistatud küsimused ja poolt-vastuargumendid, mida klassis jagada jne).
8. **Infotunnid teistele noortele koolis** (klassis ette valmistada + esineda auditooriumi ees) – ilmselt kõige efektiivsem meetod praktikakogemuse kinnistamiseks, sest see aitab mõtestada seda juba tegija, mitte “aruandja” positsioonilt ning kinnistab ka õpilase kodanikupädevust. Noored aitavad levitada infot vabaühendustest ja nende mõjust kogukonna elule, mis omakorda muudab teadlikumaks ka teised noored, kellel praktika on veel ees või kes ühel või teisel põhjusel ei hakka kogukonnapraktikat kooliajal tegema. Sellistele tundidele peavad eelnema analüüsitunnid klassis, et noored saaksid kõigepealt omavahel kogemusi jagada ja analüüsida, lisaks ise välja valida, mis ühendustest nad infotunnis räägivad ning kuidas infot edasi annavad (esitlus, pressikonverents, video vaatamine koos väikese aruteluga, mäng jne) Meetoditega võib aidata kooli noorte- või huvijuht.

Analüüsiks tuleb aega planeerida. Olenevalt meetoditest võib analüüs võtta 2–4 akadeemilist tundi. Kui need enne ajas ära jaotada, ei tule suurt koormust ei õpetajale ega noortele. Näiteks pika perioodi puhul võib teha vahepealseid kollokviume, kus oma kogemusest räägiksid noored, kes on selleks ajaks juba praktika läbinud, ning perioodi lõpus saaks teha grupiarutelusid jt kasutada teisi meetodeid, mis haaraksid kõiki noori ja nende kogemusi. Lühikese perioodi jooksul võiks kodutööna videoid teha või vaadata ning kaks koolitundi jätta nende aruteluks või debatiks.

Analüüsitunde ei ole hea nimetada “kaitsmiseks” või “hindamiseks”. Analüüs on protsess, mis peab toetama noore õppimist ja kogetu kinnistamist. Seda võimaldab ainult aktiivne kaasatus sellesse protsessi ja selle täielik või osaline juhtimine. Kui noortel on võimalus valida meetodid, kuidas nad oma kogemusest klassikaaslastele räägivad, valivad nad endale meelepäraseimad ja teevad seda ehk suurema pühendumusega. Sinul jääb üle vaid vaadata ja täiendada omalt poolt nii, et valitud meetodid toetaksid õppimist ja noored piisavalt hästi mõistaksid, mida nad teevad ning milleks ja kuidas nad õpitud elus rakendavad.

Ära karda anda noortele vastutust ja vabadust oma õppimist juhtida! Vastu saad aktiivsemalt õppeprotsessis osalevaid noori.

Kogukonnapraktika hea kogemuse saad, kui läbid need sammud:

1. Otsusta, miks kogukonnapraktika programmiga ühined. Tutvu [kogukonnapraktika käsiraamatuga](#).
2. Pühenda üks-kaks ühiskonnaõpetuse tundi õpilaste ettevalmistamiseks. Lepi õpilastega analüüsimeetodis kokku.
3. Tutvusta [praktikakohti pakkuvaid vabaühendusi](#). Õpilased võtavad ise juhendajaga ühendust.
4. Võta ühendust programmi [koordinaatoritega](#), kui vajad abi.
5. Veendu aeg-ajalt, et õpilased on praktikakoha leidnud.
6. Tuleta õpilastele praktikapäeviku täitmist meelde.
7. Pärast praktika lõppu loo võimalused noorte kogemuste [analüüsimiseks](#) koolis.
8. Täida [tagasiside küsimustik](#) veebis.
9. Tule kindlasti oma piirkonna õpetajate ja juhendajate kohtumisele.